

# LAPPEN

---

**A**mira kom femton minuter för tidigt. Det var fredag eftermiddag, och trottoaren var full av folk på väg hem.

Hon stod utanför dörren och läste sin lapp en gång till. På lappen stod tre saker som hon ville säga, och hon kunde dem redan utan lappen. Dörren hade en liten klocka som pinglade när någon gick in. Inifrån luktade det nybakat bröd och kanel.

Hon gick in och ställde sig vid disken. Bakom glaset låg rader av kanelbullar, och någonstans brummade en ugn. En kvinna i förkläde torkade händerna på en handduk.

”Är du Amira?” frågade hon.

”Ja”, sa Amira. ”Jag är lite tidig. Det gör ingenting om jag får vänta.”

”Du får sitta där borta.”

Amira satte sig vid fönstret och vek ihop lappen till en liten fyrkant.

Utanför rullade en buss full av skolbarn förbi. Klockan på väggen visade 15.50. Kvinnan vid disken räknade mynt i en liten skål. Amira tog upp mobilen, tittade på den och la ner den igen utan att ha skrivit något. När dörren bakom disken öppnades hade hon redan rest sig. ”Jag kan börja nu”, sa hon.

- 
1. Hur många minuter för tidigt kom Amira?
  2. Hur känner sig Amira när hon sitter vid fönstret?  
Hur vet du det?
  3. Var är Amira? Vad i texten får dig att tro det?
  4. Vad tror du händer efter att Amira har sagt ”Jag kan börja nu”? Varför?

# KASSAN

---

**D**et var varmt, och från badbryggan hördes skrik och plask. Två barn stod på tå vid luckan och kikade in. Den äldre, en pojke med blöta badbyxor, höll ut en näve mynt på disken och räknade högt. "Trettio, trettioett." På skylten över Hugos huvud stod det: Glass, en kula 25 kronor. "Vi vill ha två", sa pojken. Hugo tittade på mynten och sedan på de röda ansiktena. Han sköt in mynten i lådan, gjorde kulorna extra stora och slog in två glassar i kassan. På displayen stod det 50. Barnen sprang iväg med var sin strut.

Klockan sex stängde Hugo luckan. Chefen räknade pengarna två gånger.

"Det fattas nitton kronor", sa hon.

"Jag kanske gav fel växel", sa Hugo.

Han torkade av disken, som redan var ren.

"Kanske det", sa chefen. "Kassan har stämt varje kväll sedan juni."

Hugo sa inget. Chefen tittade på skylten och sedan på honom.

Fläkten i taket surrade. Hugo tog upp plånboken ur fickan och la en tjugolapp på disken.

"Det var jag", sa han.

Chefen räckte honom en krona i växel. "Nästa gång frågar du mig först", sa hon. "Jag hade sagt ja."

- 
1. Hur mycket kostar en kula glass enligt skylten?
  2. Varför gör Hugo kulorna extra stora? Hur vet du det?
  3. Varför fattas det nitton kronor i kassan? Hur vet du det?
  4. Vad tror chefen när Hugo säger att han kanske gav fel växel? Vad i texten får dig att tro det?
  5. Hur känner sig Hugo när chefen säger att det fattas pengar? Hur vet du det?
  6. Hugo svarar att han kanske gav fel växel. Gjorde han rätt? Varför?

# FISKGRATÄNG

---

**S**tella ställde ner sin bricka mitt emot Emil. Bestick klirrade mot tallrikar, och man fick luta sig fram för att höras. Vid bordet bredvid salladsbaren satt Wilma med sina kompisar, och på hennes bricka stod fiskgratäng. Emil hade bytt till en ren skjorta efter gympan, och framför honom stod en jättestor portion fiskgratäng och en vattenkanna.

”Fiskgratäng”, sa Stella. ”Sedan när äter du fisk?”

”Jag älskar fisk, det har jag gjort i flera månader”, sa Emil och hällde upp mer vatten.

”Förra året sa du att fisk smakade gammal badsvamp.”

”Folk ändrar sig”, sa Emil, tog en tugga och svalde hårt.

”Och du brukar alltid sitta vid fönstret.”

”Här är det lugnare.”

”Lugnare, bredvid salladsbaren, där det är värsta oväsendet?”

Emil svarade inte, men vid salladsbaren skrattade någon högt, och han vred huvudet en bit och sedan tillbaka.

”Vad sa hon egentligen?” viskade Emil.

”Vem då, jag sitter ju med ryggen mot hela matsalen”, sa Stella.

”Ingen, jag menade ingen särskild.”

”Nej då, ät din fisk”, sa Stella.

Emil tog en ny tugga och drack ett glas vatten.

När Wilma reste sig med sin bricka reste sig Emil också, fast hans tallrik var nästan full. Han ställde den på diskbandet precis efter henne och gick sedan ut med långa steg, utan att se sig om. Stella följde efter honom och log hela vägen till korridoren.

1. Vad sa Emil förra året att fisk smakade?
2. Emil viskar ”Vad sa hon egentligen?” Vem menar han med ”hon”? Hur vet du det?
3. Varför dricker Emil så mycket vatten? Hur vet du det?
4. Emil säger att han älskar fisk. Vad menar han egentligen? Hur vet du det?
5. Hur känner sig Emil när Wilma reser sig med sin bricka? Hur vet du det?
6. Stella följer efter Emil och ler hela vägen. Vad hade du gjort i Stellas ställe? Varför?

# HJÄLPTRÄNAREN

---

**E**dith kom till hallen en halvtimme före alla andra. Hon ställde ut åtta koner i en rak rad, flyttade den sista en halv meter och ställde tillbaka den. Tränartröjan hängde nästan ned till knäna. På en lista hade hon skrivit nio namn, och fem av dem kunde hon redan utantill. I glasdörren såg hon sig själv och rätade på ryggen. ”Hej och välkomna”, sa hon tyst, och sedan en gång till med mörkare röst.

Från stora hallen hördes bollar som small mot väggen, och någon ropade ”Hit!” Edith blev stående med en kon i handen. Hon kände igen rösten. Det var Albin, som alltid stod till höger om henne när de spelade.

Nio barn kom springande med klubborna släpande efter sig och ställde sig i en rad.

”Är du tränaren?” frågade den minsta.

”Hjälptränare”, sa Edith. ”Mats kommer klockan fem.”

”Får vi spela match?” ropade en annan.

Dörren till stora hallen gick upp, och Albin stack in huvudet. ”Vi är en för få. Kom och spela, tio minuter bara!”

Edith tittade på klockan. Den var fem i fem. Hon tog ett steg mot dörren. Bakom henne grep en liten hand tag i tränartröjan.

1. Vad säger Edith tyst vid glasdörren?
2. Hur känner sig Edith innan barnen kommer? Hur vet du det?
3. Varför blir Edith stående med en kon i handen när hon hör ropet? Vad i texten får dig att tro det?
4. Hur känner sig Edith när Albin frågar om hon vill spela?  
Hur vet du det?
5. Edith kan spela med Albin i tio minuter eller stanna hos barnen.  
Vad hade du gjort i hennes ställe? Varför?

# KVART I ÅTTA

---

**P**appa gick hemifrån klockan 07.45. Varje morgon. Han tog matlådan ur kylen, sa "Hej då, gumman" och stängde dörren så tyst att lillebror inte vaknade. Skjortan var struken. Arbetsjackan med lagrets namn på ryggen hängde kvar i hallen. Den hade hängt där i tre veckor, och jag trodde att han hade en till.

Den torsdagen var första lektionen inställd. Jag tog bussen in till stan för att köpa en ny laddare. Utanför biblioteket satt pappa på en bänk, klockan 08.25. Matlådan stod bredvid honom. Han satt helt stilla och tittade på dörren. På den hängde en skylt: Öppnar 10.00. Jag stod kvar bakom busskuren i tio minuter. Sedan gick jag fram.

"Pappa?"

Han ryckte till. "Linnea. Ska inte du vara i skolan?"

"Första lektionen är inställd. Varför sitter du här?"

"Jag är tidig", sa han. "Jag brukar vara det."

"Lagret ligger åt andra hållet."

Pappa tittade på matlådan. Sedan drog han upp en tjock bok ur väskan och la den i knät. Nästan varje sida var gul av överstrykningspenna. "Jag har något på fredag", sa han. "Jag tänkte berätta när jag vet hur det gick."

Jag satte mig bredvid honom och räckte ut handen. "Ge hit. Jag förhör dig."

- 
1. Vad står det på skylten på biblioteksdörren?
  2. Vad har hänt i Linneas familj innan texten börjar?  
Hur vet du det?
  3. Varför går pappa hemifrån varje morgon? Vad i texten får dig att tro det?
  4. Pappa tar fram en bok ur väskan. Vad förstår du då som du inte förstod innan? Hur vet du det?
  5. Linnea går fram till pappa. Gjorde hon rätt? Varför?

# BURKEN

---

**R**ania hade inte hunnit sätta nyckeln i låset förrän grannens dörr gick upp på andra sidan trapphuset. Det hände varje eftermiddag vid fyra, och det hade hänt ända sedan i höstas. Grannen stod där i ylletofflor med en gurkburk i handen, och bakom honom luktade det nybakat.

”Rania, du som är så stark”, sa grannen, ”jag får inte upp den här burken.”

Hon vred på locket en gång, och det gick upp.

”Tack så mycket, och så är det lampan i hallen”, sa han.

”Du bytte den i tisdags.”

”Just det, men nu lyser den så bra att jag undrar om det är farligt.”

”Den är bara splitterny”, sa Rania.

”Då är det väl bra, och så har jag bakat, alldeles för mycket som vanligt.”

”Jag har matteläxor”, sa hon.

”Fem minuter”, sa grannen.

På hans köksbord stod en kaffekopp, ett glas saft som redan var upphällt och en plåt med havrekakor. Rania suckade, men hon satte sig ändå.

När hon gick hem igen hade klockan hunnit bli sex, och vid dörren stannade hon.

”Jag har ett ärende i morgon”, sa hon. ”Min cykelpump behöver en expert. Och helst en havrekaka.”

Grannen rätade på ryggen och frågade om klockan fyra passade. Det gjorde den, och när Rania stängde sin egen dörr hörde hon honom nynna i trapphuset.

- 
1. Vad står på grannens köksbord?
  2. Grannen säger ”Fem minuter”. Vad menar han egentligen? Hur vet du det?
  3. Vad förstår du i sista stycket som du inte förstod i början? Hur vet du det?
  4. Hur känner sig Rania när hon går hem? Hur vet du det?
  5. Rania säger vid dörren att hon har ett ärende i morgon. Vad tycker du om hennes val? Varför?

# VÅGEN

---

**B**akom slöjdsalen hade det växt upp en jättelik blå våg över natten. Den täckte hela betongväggen, och längst upp hade någon målat skum som såg så äkta ut att man nästan väntade sig att få vatten i ansiktet. Robin stod med ryggsäcken på ena axeln och glömde att gå in.

”Helt sjukt”, sa han, ”det måste ha tagit hela natten, och ingen såg något.”

”Fyra timmar, minst”, sa Ellen, som kom gående med händerna djupt i jackfickorna och gäspade.

”Hur kan du veta det?” frågade Robin.

”Det ser man”, sa hon, ”skumtopparna är gjorda en och en, och det tar tid.”

”Det var säkert Dennis”, sa Robin, ”han hänger ju här med sin skateboard varje kväll.”

”Det var inte Dennis”, sa Ellen snabbt, ”han kan bara rita sitt eget namn.”

”Och fisken är bäst”, sa hon och nickade mot hörnet. ”Har du sett fisken?”

Robin gick ner på huk, och där nere vid marken, knappt synlig, simmade en orange fisk som inte var större än hans hand.

Rektorn kom runt hörnet med en hink och en borste. ”Jag vill bara veta vem som gjorde det”, sa hon, ”annars får hela skolan skrubba väggen på fredag.”

Robin såg på Ellens vita skor, och över tårna gick en smal blå rand.

”Robin? Vet du något?”

”Nej”, sa han, ”ingenting.”

Ellen tittade på fisken.

- 
1. Vilken färg har fisken i hörnet?
  2. Hur känner sig Robin när han ser väggen? Hur vet du det?
  3. Vem målade vågen? Vad i texten får dig att tro det?
  4. Varför svarar Robin som han gör när rektorn frågar?  
Hur vet du det?
  5. Rektorn säger att hela skolan får skrubba väggen om ingen berättar. Vad hade du gjort i Robins ställe? Varför?

# MÅNDAG MORGON

---

**P**å måndagsmorgonen stod Signe och Kevin vid skåpen och lutade sig över Kevins mobil. Signe skrattade så att hon fick hålla sig i skåpsdörren. På skärmen sov en tjej på en soffa med öppen mun och en mustasch i tusch.  
 ”Fem minuter tog det att rita den”, sa Kevin. ”Hon märkte ingenting.”

Clara kom gående med väskan på ena axeln. Signe höll upp mobilen mot henne.

”Titta! Du är en legend”, sa Signe.

Clara tittade på skärmen i två sekunder. ”Haha. Bra bild”, sa hon.

”Jag ser ut som ett troll.”

”Precis! Den har redan fyrtio visningar.”

”Fyrtio”, sa Clara. Hon öppnade sitt skåp, tog ut en bok och la tillbaka den. ”Haha.”

Kevin log stort. ”Jag visste att du skulle ta det bra.”

Det ringde in. Signe sprang mot matten. Kevin blev kvar med mobilen i handen.

”Kevin”, sa Clara lågt. ”Om det var du som låg där, hade du lagt upp den då?”

Kevin öppnade munnen och stängde den. Han tittade på bilden. Sedan tryckte han på skärmen, en gång, och höll upp mobilen igen. Där fanns ingen bild längre.

”Jag tänkte inte på det”, sa han.

Clara stängde skåpet. ”Jag vet”, sa hon. ”Nu tänkte du.”

- 
1. Hur många visningar har bilden?
  2. Vem menar Kevin när han säger ”Hon märkte ingenting”? Hur vet du det?
  3. Vad menar Clara när hon säger ”Haha. Bra bild”? Hur vet du det?
  4. Varför väntar Clara tills Signe har gått innan hon frågar Kevin om bilden? Vad i texten får dig att tro det?
  5. Hur känner sig Clara när Kevin har tagit bort bilden? Hur vet du det?
  6. Texten slutar med att Clara säger ”Nu tänkte du.” Vad tror du att texten vill säga med det? Varför?

## SAMMA SAK

---

Noor har blivit tråkig. Förut brukade hon dansa runt i köket med musiken på högsta volym, men nu tittar hon mest på klockan och säger åt oss att skynda oss. I morse packade hon tre matlådor, gjorde två flätor på lillasyster och skrev under min läxlapp med mammas stora, runda bokstäver. Jag sa att det var fusk, men hon sa att det var samma sak.

”Kom och ät, mamma vilar”, sa Noor.

”Hon har vilat hela veckan, kan inte du spela kort med oss i stället?” sa jag.

”Jag måste tvätta”, sa hon.

”Du sa det i går också.”

Noor la en portion köttbullar på en tallrik och ställde den utanför mammas stängda dörr, bredvid brickan från lunchen som stod kvar med maten orörd.

”Och handbollen då, du har inte tränat sedan jul”, sa jag.

”Jag hinner inte”, sa Noor och började dammsuga under bordet.

Hennes mobil surrade på bänken om och om igen, tills hon vände den med skärmen nedåt.

Sent på kvällen vaknade jag av tvättmaskinen. I köket stod Noor och vek strumpor med ögonen nästan stängda. Jag visste inte vad jag skulle säga, så jag började diska, fast jag aldrig hade gjort det förut. Noor sa ingenting, men hon satte sig ner, för första gången på hela dagen.

- 
1. Vad skrev Noor under i morse?
  2. Var är mamma under dagen? Hur vet du det?
  3. Noor säger att det är ”samma sak” när hon skriver under med mammas bokstäver. Vad menar hon? Hur vet du det?
  4. Hur känner sig Noor på kvällen i köket? Hur vet du det?
  5. Vad har hänt hemma innan texten börjar? Hur vet du det?
  6. Berättaren diskar för första gången, och Noor sätter sig ner. Vad tror du att texten vill säga med det? Varför?

# NÄSTAN

---

**M**usiken dunkade så högt att jag kände den i fötterna, och luften luktade sockervadd och pommes. Långt däruppe skrek någon av ren lycka, och ljudet försvann med ett sus. Lamporna tändes en efter en, först de röda och sedan de gula, medan himlen bakom dem blev mörkblå. Ida ryckte mig i ärmen och pekade på vagnarna som svepte förbi över taken. ”Den där”, sa hon. ”Nu!”

Kön rörde sig sakta fram till en stång med ett rött streck högt upp och en skylt: Minst 140. Ida ställde sig under strecket och sträckte på sig så mycket att hälarna lämnade marken. Killen i röd jacka tuggade tuggummi och tittade på kön bakom oss i stället för på henne.

”Nästan”, sa han.

”Hon växte två centimeter i går”, sa jag.

”Då är hon säkert lång nog om en vecka”, sa han.

”Det är okej”, sa Ida snabbt, ”det ser ändå läskigt ut.”

Hon började räkna baklänges, tio, nio, åtta, som hon gjorde när tandläkaren borrade.

Killen ropade över kön att det var sista åket. Jag tittade på Idas gympaskor, som var platta som pannkakor. Sedan tittade jag på mina kängor med sulor nästan lika tjocka som min tumme.

1. Vad står det på skylten vid stängen?
2. Var är berättaren och Ida? Vad i texten får dig att tro det?
3. Vilken tid på dagen är det? Hur vet du det?
4. Varför säger Ida att hon inte vill åka ändå? Hur vet du det?
5. Berättaren tittar på Idas gympaskor och sedan på sina egna kängor. Vad hade du gjort i berättarens ställe? Varför?

# DAGEN FÖRE

---

**D**agen före finalen hade laget bara en lätt träning under strålkastarna. Planen var nyklippt. Vid sidlinjen stod Yusufs lillasyster med en hemmagjord flagga där det stod Yusuf 10. Yusuf sprang som en gasell så länge tränaren tittade åt hans håll. När tränaren vände sig om för att samla ihop konerna gick han lite snett. På vänster fot hade han två strumpor. På lappen på förrådsdörren stod startelvan. Hans namn var det tredje, och han läste det två gånger.

”Yusuf”, sa tränaren. ”Kom hit.”

Han joggade fram och lyfte knäna högt, som en travhäst. ”Jag är i toppform.”

”Det frågade jag inte om.”

”Bara så du vet. Och jag sov nio timmar.”

Tränaren nickade mot hans vänstra fot. ”Två strumpor.”

”Det är kallt.”

”Det är tjugo grader.”

Yusuf snörade om skon. Den satt redan hårt.

Tränaren tittade på honom länge. Sedan tittade hon på lappen med startelvan. ”Du spelar”, sa hon. ”Men klockan tolv tejpar jag dig själv, och när jag byter ut dig så går du av.”

Yusuf log så brett att han glömde att halta. ”Vad ska du tejpa?”

”Gå och byt strumpor”, sa hon.

Han gick mot omklädningsrummet med raka steg. Det första ajet hördes när dörren hade slagit igen.

- 
1. Hur många strumpor har Yusuf på vänster fot?
  2. Varför springer Yusuf som en gasell så länge tränaren tittar?  
Hur vet du det?
  3. Hur känner sig Yusuf när tränaren säger ”Du spelar”?  
Hur vet du det?
  4. Vad menar tränaren när hon säger ”Gå och byt strumpor”?  
Hur vet du det?
  5. Tränaren låter Yusuf spela, men med villkor. Vad tycker du om det hon bestämmer? Varför?

# KANELBULLEN

---

**K**arim hade bott i Sverige i tre månader och övat svenska hela vägen i skolbussen. Han hade bestämt sig för att svara ordentligt och ärligt på allt som någon frågade honom, eftersom han inte ville verka oartig. När han stängde sitt skåp i korridoren stod Olle bredvid honom med en stor kanelbulle i handen.

Olle nickade mot honom och sa: "Läget?"

Karim rätade på sig och svarade så ordentligt han kunde: "Jag sov dåligt, min lillebror har feber, bussen kom tio minuter för sent och jag har glömt matteboken hemma."

Olle stod helt stilla med kanelbullen halvvägs till munnen medan en tjej gick förbi och sa "Läget?" till en klasskompis, som svarade "Läget" utan att någon av dem saktade in.

"Aha", sa Olle till slut, "det var mycket läge."

"Du frågade", sa Karim.

Olle skrattade så mycket att han fick lägga ifrån sig kanelbullen.

Nästa morgon stod Olle vid skåpen igen och lutade sig mot skåpsdörren när Karim kom. "Läget?" frågade han.

"Bra, och du?" sa Karim och log.

"Bra", sa Olle, "och hur är det med din lillebror?"

Karim blev stående med handen på skåpsdörren.

"Han är fullständigt frisk", sa han till slut, "och nu vill han ha kanelbulle också."

Olle bröt kanelbullen på mitten och räckte fram ena halvan, och tillsammans gick de mot klassrummet.

- 
1. Vad säger Karim att hans lillebror har?
  2. Olle säger "Läget?" till Karim. Vad betyder det här? Hur vet du det?
  3. Olle säger "det var mycket läge". Vad menar han? Hur vet du det?
  4. Hur känner sig Karim när han går mot klassrummet dagen efter? Hur vet du det?
  5. Karim svarar långt på "Läget?" Vad hade du gjort i Olles ställe? Varför?

# INGEN FARA

---

**O**nsdag kväll

Astrid: Här är bilderna till del 1 och 2, och jag har skrivit del 3 och 4 också eftersom ingen av er hann, så läs igenom allt innan fredag och säg till om något är fel!

Hampus: Grymt, Astrid, du räddar oss!

Jasmin: Tusen tack, du är bäst, jag hade aldrig hunnit med min del!

Marcus: Ska vi inte dela upp slutet så att du slipper göra allt själv, eller är det för sent?

Astrid: Ingen fara, jag tar det, det är ändå nästan klart.

Torsdag 02.41

Astrid: Klart, och sista bilden ligger i mappen, så nu behöver ni bara läsa.

Läst 07.50

Hampus: Du är en hjälte, jag ska läsa allt på bussen, vi ses på historian!

Marcus: Jag kan berätta om del 1 om ni vill, den verkar vara den lättaste, och Jasmin tar väl slutet?

Jasmin: Ja, jag tar den korta biten, för annars blir jag för nervös.

Torsdag 14.30

Astrid: Tack för all hjälp, allihopa. Utan er hade jag ju behövt göra allt själv, och det hade varit tråkigt.

Hampus: Haha, bra skämt!

Marcus: Menar du det där på riktigt?

Astrid: Självklart. Ingen fara.

Jasmin: Men du sa ju hela tiden att det var ingen fara, så vi trodde att du tyckte om att göra det.

1. Hur dags skriver Astrid att hon är klar?
2. Hur känner sig Astrid när hon skriver att allt är klart?  
Hur vet du det?
3. Varför skriver Astrid "Ingen fara, jag tar det" när Marcus frågar om de ska dela upp slutet? Hur vet du det?
4. Vad menar Astrid när hon skriver "Tack för all hjälp, allihopa"?  
Vad i texten får dig att tro det?
5. Jasmin skriver att Astrid hela tiden sa att det inte var någon fara. Vad hade du skrivit till Jasmin om du var Astrid? Varför?

# FYRTIO MINUTER

---

Jag sprang över hela golvet i fyrtio minuter utan att röra bollen en enda gång. Ingen passade till mig. Killarna i gult och killarna i rött sprang runt mig som om jag var en kon. Ändå var det mig alla tittade på. En pappa vid sargen skrek: "Är du blind?" Jag låtsades att jag inte hörde. Den svarta tröjan klibbade, och jag kollade klockan på handleden för femte gången. Två minuter kvar.

När matchen var slut kom pappan som hade skrikit fram till mig. Han var röd i ansiktet, och skjortan hade åkt upp ur byxorna.

"Hur gammal är du egentligen?"

"Femton", sa jag.

"Vad får du för det här?"

"Femtio kronor per match."

Han tittade på mig länge. "Det är för lite", sa han. "Jag hade inte gjort det för hundra."

Han gick tillbaka till sin son, som satt på golvet och drack saft ur en liten pappersmugg. På läktaren, som bara var tre bänkar, började alla packa ihop sina termosar. Jag tog en klunk ur vattenflaskan. Jag tittade på klockan igen. Sedan hängde jag visselpipan runt halsen. Nästa match började om tio minuter.

- 
1. Hur mycket får berättaren för varje match?
  2. Vad förstår du om berättaren i slutet som du inte förstod i början? Hur vet du det?
  3. Hur känner sig berättaren under matchen? Vad i texten får dig att tro det?
  4. Vad menar pappan när han säger "Det är för lite"? Hur vet du det?
  5. Pappan skrek åt berättaren under matchen och säger sedan att det är för lite. Vad hade du sagt till honom i berättarens ställe? Varför?

# NÄSTA FREDAG

---

**T**orsdag kväll

Jonatan: Hej, är det nachos hos dig i morgon, som vanligt?

Minna: Äh, jag har repet till nio i morgon, men vi kan kanske ta nästa fredag i stället, eller?

Jonatan: Ok.

Minna: Vi måste träffas snart, jag har så mycket att berätta om pjäsen och alla i gruppen, de är helt fantastiska!

Jonatan: Kul, berätta.

Fredag 22.10

Minna: Är du vaken? Jag kom precis hem, vi repade till halv tio och sedan åt hela gruppen pizza på scengolvet, och vi fick rollerna i dag, så jag ska spela den som snubblar in genom fel dörr.

Jonatan: Jag är vaken, vad kul att det gick bra.

Minna: Men du då, hur har du haft det i kväll, gjorde du något speciellt?

Jonatan: Bra.

Minna: Åt du nachos utan mig, eller var det ingen nachoskväll i dag heller?

Jonatan: Jag köpte två påsar som vanligt, det var ju rea.

Minna: Hur många fredagar har jag missat sedan repet började?

Jonatan: Fem.

Lördag förmiddag

Minna: Jag är ledig hela lördagen, så kom klockan fyra, jag fixar salsan, och jag lovar att inte prata om repetitionerna mer än en timme!

Jonatan: Ok!

Minna: Jag såg utropstecknet.

1. Hur många påsar köpte Jonatan?
2. Varför köpte Jonatan två påsar ändå? Vad i texten får dig att tro det?
3. Varför skriver Minna till Jonatan sent på fredagskvällen?  
Hur vet du det?
4. Vad har hänt mellan Jonatan och Minna de senaste veckorna?  
Hur vet du det?
5. Minna frågar hur många fredagar hon har missat, och Jonatan svarar "Fem." Vad hade du svarat i Jonatans ställe? Varför?

# FYRA TONER

---

**T**ill den som bor i 4B,  
Jag skriver för att klaga. Varje kväll klockan sju har jag hört en bas genom väggen, samma fyra toner om och om igen, och det har pågått sedan augusti. Tonerna sitter kvar i huvudet hela natten, och i går upptäckte jag att jag nynnade dem på matten. Min lärare tror att jag har blivit konstig.

Det värsta är att den tredje tonen är fel. Den ska vara lägre. Jag har kollat på pianot hemma tre gånger, och jag har rätt. Hade du spelat den rätt hade jag inte haft något att klaga på. Jag flyttade skrivbordet till andra väggen för att slippa höra dig. Det höll i två dagar, sedan flyttade jag tillbaka det.

I måndags var det tyst. I tisdags också. Jag satt vid väggen i en timme med örat mot tapeten och hörde bara kylskåpet, som brummar också men inte alls lika bra. I kuvertet ligger ett papper med en melodi som passar till din bas, ifall du skulle börja spela igen. Du behöver inte använda den. Väggen är tunn, så det går bra att knacka.

Hälsningar

Joel i 4A

- 
1. Vilken av de fyra tonerna tycker Joel är fel?
  2. Varför flyttar Joel tillbaka skrivbordet? Hur vet du det?
  3. Hur känner sig Joel när det är tyst i 4B? Hur vet du det?
  4. Vad förstår du i slutet som du inte förstod i början?  
Hur vet du det?
  5. Joel skriver ett brev i stället för att knacka på dörren. Vad hade du gjort i hans ställe? Varför?

# FRÖKEN LANES ÄRENDE

---

**D**et var en av de kvällar då dimman låg så tät över staden att gaslyktorna bara syntes som gula fläckar. Hollis hade suttit tyst vid brasan i två timmar, och jag hade läst samma sida i tidningen fyra gånger. Strax efter nio klapprade en häst förbi med en droska, och snart hörde vi snabba steg i trappan. En ung kvinna kom in. Under den grå kappan hade hon ett vitt förkläde, och vänster hand höll hon gömd i fickan.

”Jag heter Lane, och jag kommer för en väninnas skull”, sa hon.  
 ”Hon arbetar som jag, hos en fin familj. I tisdags tappade hon fruns finaste skål, och den gick i hundra bitar. Hon plockade upp bitarna med bara händerna och gömde dem under sin säng. Hon har inte sovit sedan dess, och på fredag kommer frun hem.”  
 Medan hon talade tog hon upp vänster hand ur fickan och strök håret ur pannan. Runt pekfingret satt en näsduk med en liten röd fläck.

Hollis hämtade en liten burk ur skåpet. ”Hundra bitar kan ingen laga”, sa han. ”Men frun märker det ändå, och hon blir mindre arg på den som berättar själv. Ge er väninna den här salvan. Ett sår från porslin ska inte sitta under en smutsig näsduk.” Fröken Lane stoppade snabbt handen i fickan igen. Hon tackade två gånger och var borta innan jag hann resa mig. Senare frågade jag Hollis hur han kunde veta att väninnan hade skurit sig. ”Jag vet ingenting om någon väninna”, sa han. Jag förstår fortfarande inte vad han menade.

1. Vilken hand håller fröken Lane gömd i fickan?
2. Händer berättelsen i vår tid eller för länge sedan? Vad i texten får dig att tro det?
3. Vem är väninnan som fröken Lane berättar om? Vad i texten får dig att tro det?
4. Hur känner sig fröken Lane när hon går? Hur vet du det?
5. Hollis lägger märke till små saker hos dem som kommer till honom. Är det en bra förmåga eller något obehagligt? Varför?

# TIO I ELVA

---

**K**lockan var tio i elva, och om tio minuter skulle restaurangen öppna. I köket fräste löken i stora pannor, ugnarna brummade och någon ropade efter fler tallrikar. Lejla hade prao och hade fått skära gurka. Skivorna blev tjocka och tunna om vartannat, och två gånger tappade hon kniven på golvet. Kocken Henry tittade på henne över grytorna.

”Nu gäller det att ha is i magen”, sa han och gick ut i kylrummet.

Lejla stod still en sekund. Sedan öppnade hon frysen, tog tre isbitar och tuggade i sig dem en i taget. Det knastrade i hela huvudet, och det gjorde ont i tänderna. När Henry kom tillbaka frågade han vad hon gjorde vid frysen.

”Jag har is i magen nu”, sa Lejla. ”Tre bitar.”

Henry skrattade så att han fick hålla sig i diskbänken, och Lejla skrattade också, fast hon inte visste åt vad.

”Du är nog den första som har gjort det på riktigt”, sa han.

Så kom de första gästerna, och lapparna med beställningar blev fler och fler, tio, femton, tjugo. Pannorna fräste, och någon tappade en tallrik i diskrummet. Henry vände fiskbitarna en i taget, som om han hade hela eftermiddagen på sig. Lejla tittade på honom en lång stund. Hon skar långsammare, och nu blev alla gurkskivor lika tunna. Klockan ett kom servitrisen inspringande och ropade att ett helt fotbollslag just hade kommit in. Lejla fyllde ett glas med is och räckte henne det.

”Ha is i magen”, sa Lejla.

Henry log ned i stekpannan.

- 
1. Hur många isbitar tuggar Lejla i sig?
  2. Hur känner sig Lejla när Henry har gått ut i kylrummet? Hur vet du det?
  3. Vad betyder ”ha is i magen” i den här berättelsen? Vad i texten får dig att tro det?
  4. Varför ger Lejla servitrisen ett glas med is? Hur vet du det?
  5. Henry förklarar aldrig vad han menar. Borde han ha gjort det? Varför?

# STENHUSET

---

**N**u ska ni veta att det sällan är klokt att knacka på en dörr som är tre gånger så hög som man själv. Det visste Pim.

Han tillhörde tuvfolket, ett litet folk som bor i tuvorna på ängarna och nästan aldrig går längre bort än till närmaste bäck. Men han hade gått vilse i skogen, och regnet hade letat sig in genom kappan, så han knackade ändå.

Dörren öppnades av en jätte i röd väst. ”Så trevligt”, sa han och bugade artigt. ”Stig på, stig på, jag får så sällan gäster.” Han hängde Pims kappa på tork vid elden och vred om nyckeln två gånger. ”Det blåser in annars”, förklarade han. Över elden hängde en gryta som var stor nog att bada i, och vattnet hade just börjat koka. På bordet stod en enda tallrik, och den var mycket stor.

”Säg mig”, sa jätten och satte sig mittemot Pim, ”hur många vet att du är här i kväll?”

Pim tittade på tallriken, och sedan tittade han på grytan.

”Femtio”, sa han. ”Hela min släkt väntar vid stenbron och vet vilken dörr jag knackade på, och min farmor tycker inte om att vänta.”

Nu ska ni veta att Pims farmor satt hemma och stickade strumpor, och att ingen visste vart han hade gått.

Jätten tittade länge mot fönstret, och sedan skrattade han så att tallriken skallrade.

”Femtio!” sa han. ”Vilken stor släkt för ett så litet folk. Då ska jag inte hålla dig kvar.”

Han låste upp dörren och gav Pim en bit sockerkaka för vägen.

1. Hur många tallrikar står på bordet?
2. Varför vrider jätten om nyckeln två gånger? Hur vet du det?
3. Vad menar jätten när han frågar hur många som vet att Pim är där? Vad i texten får dig att tro det?
4. Tror jätten på det Pim säger? Hur vet du det?
5. Pim svarar ”Femtio”, fast ingen vet var han är. Vad hade du svarat i Pims ställe? Varför?

# I HALLEN

---

**E**lvira hade bett mig att stanna i köket när hennes nya vänner kom. Jag är familjens hjälpare och behöver inte äta, men jag tycker om köket, så jag torkade dricksglas som redan var torra. Jag lade märke till att Elvira bytte tröja tre gånger framför spegeln. Den sista var gul, med en stjärna som hon hade sytt på själv kvällen innan. Hennes mamma hade sagt vid frukosten att det var så bra att Elvira äntligen hade fått vänner i nya klassen.

Flickorna hette Esme och Ylva, och de sa många vänliga saker. ”Vad mysigt det är här”, sa Esme. ”Så litet och gulligt.” Ylva böjde sig fram och tittade på stjärnan. ”Har du sytt den själv? Vad modigt.” Sedan tittade de på varandra och skrattade, fast ingen hade sagt något roligt. Jag tänkte att de måste tycka mycket om Elvira, eftersom de log hela tiden.

”Vi går före”, sa Ylva i dörren. ”Kom sen, om du hinner.” När de hade gått stod Elvira kvar i hallen. Sedan drog hon av sig tröjan, fast den inte var smutsig, och vek ihop den mycket noggrant.

”Jag har lite ont i huvudet”, sa hon. ”Jag stannar hemma.” Jag frågade om jag skulle hämta en tablett, men hon ville inte ha någon. Hon bad mig att inte säga något till mamma. Jag tänkte att det var bäst att göra som hon sa. Men jag lade tröjan överst i lådan, så att den skulle vara lätt att hitta nästa gång.

1. Vad hade Elviras mamma sagt vid frukosten?
2. Vad menar Ylva när hon säger ”Vad modigt”? Vad i texten får dig att tro det?
3. Hur känner sig Elvira när hon viker ihop tröjan? Hur vet du det?
4. Varför vill Elvira att hjälparen inte ska säga något till mamma? Hur vet du det?
5. Hjälparen tänker att det är bäst att göra som Elvira säger. Vad borde hjälparen göra? Varför?

# SPRÅNGET

---

**S**keppet gled in genom mörkret som en fisk av silver genom svart vatten, tyst, tyst, med alla sina små lampor tända.

Barnen hängde i det runda fönstret och tryckte näsorna mot glaset tills det blev imma. Luften i korridoren luktade metall och apelsiner, som den alltid gjorde. Med skeppet kom en flicka som hette Aylin. Hon hade en randig mössa och en ryggsäck som var nästan lika stor som hon själv. Hon höll sig i räcket med ena handen, hela tiden, också när hon åt.

”Nu ska du göra språnget”, sa Omid, som var äldst. Han tog med henne till den stora hallen. Den var rund och tom, och väggarna var mjuka som täcken. Där inne fanns inget upp och inget ned. Man tog sats mot en vägg och flög tvärs över hallen utan att röra vid något. Den som sköt ifrån för svagt drev långsamt genom hallen och snurrade sakta, sakta, tills någon kom och hämtade en. Omid hade själv hängt där en gång, sin första vecka, för fyra år sedan.

Aylin släppte räcket. Hon flög som en kastad vante, snett och för långsamt, och drev sakta genom hallen med armarna ute. Barnens skratt fyllde hallen. Genom det stora fönstret rullade en blå och vit värld förbi, med hav och moln, långsamt, långsamt. Aylin tittade på den och slutade sparka med benen. Då tog Omid sats. Han var hos henne innan någon hade hunnit sluta skratta.

- 
1. Vad håller sig Aylin i, också när hon äter?
  2. Var bor barnen? Vad i texten får dig att tro det?
  3. Hur känner sig Aylin när hon svävar genom hallen?  
Hur vet du det?
  4. Varför är Omid så snabb att hämta Aylin? Vad i texten får dig att tro det?
  5. Omid säger till Aylin att hon ska göra språnget. Är det ett bra sätt att ta emot den som är ny? Varför?

# KAKTUS

---

**B**ea 17.58: Nu åker vi till nya grannarna, och mamma säger att jag ska vara trevlig hela middagen, alltså i TRE timmar!

Nellie 17.59: Du överlever, och kom ihåg ordet om det blir för jobbigt.

Dawit 17.59: Ett ord, så ringer vi och säger att din hamster har rymt genom ventilationen.

Bea 18.00: Jag har ingen hamster.

Dawit 18.00: Det vet inte grannarna.

Bea 18.01: Okej, kaktus.

Bea 18.47: Deras son Gabriel har ett akvarium som tar upp en hel vägg, och han har pratat om fiskarna i fyrtio minuter utan att andas.

Nellie 18.48: Stackars dig, jag skrattar så att jag gråter.

Bea 19.15: Kaktus.

Dawit 19.15: Ringer om en minut, håll ut!

Bea 19.16: NEJ, vänta, inte kaktus, glöm att jag skrev det.

Nellie 19.17: Vad händer egentligen???

Bea 20.04: Visste ni att de flesta fiskar sover med öppna ögon, eftersom de inte har några ögonlock?

Dawit 20.05: Vem är du, och vad har du gjort med Bea?

Bea 21.52: Hemma nu.

Nellie 21.52: Tre timmar, sa du, och klockan är snart tio.

Bea 21.53: Gabriel har en fisk som heter Kaktus, den äter ur handen, och jag fick mata den.

Dawit 21.53: Så du skrev kaktus om en fisk?

Bea 21.54: Kanske.

Nellie 21.55: Ska du tillbaka dit någon gång?

Bea 21.56: På torsdag, någon måste ju mata Kaktus.

Dawit 21.57: Jaså, Kaktus, alltså.

- 
1. Hur dags skriver Bea att hon är hemma?
  2. Vad betyder ordet kaktus för Bea, Nellie och Dawit klockan 18.01? Vad i texten får dig att tro det?
  3. Varför skriver Bea "Kaktus" klockan 19.15? Hur vet du det?
  4. Vad menar Bea med "någon måste ju mata Kaktus"? Vad i texten får dig att tro det?
  5. Dawit frågar om Bea skrev kaktus om en fisk, och Bea svarar "Kanske". Hade du svarat dina kompisar likadant? Varför?

# SPRINGAN

---

**F**örsta veckan i den gamla lägenheten trodde jag att det var mamma som stängde mitt fönster om nätterna. Jag lämnar alltid en smal springa öppen, för jag kan inte sova när luften står still. ”Asta, jag rör inte ditt fönster”, sa mamma vid frukosten utan att titta upp från telefonen. På kvällen ställde jag en bok i springan, så att ingen skulle kunna stänga.

På morgonen låg boken på golvet, och fönstret var stängt. Jag hade inte vaknat, fast jag sover lätt. Sedan dess har jag lagt märke till en sak. Fönstret stängs bara vissa nätter, och de nätterna regnar det alltid innan morgonen. Huset är över hundra år gammalt, och fönstret skakar när det blåser. Men i fönsterkarmen, längst ner där färgen har flagnat, har någon skrapat in ett namn med något vasst: DAGNY 1921.

I går lossnade botten i byrålådan, och under den låg en gulnad lapp. Där stod tre rader, och varje rad var skriven med en egen handstil.

”Var inte rädd. Hon stänger bara när det ska regna.”

”Det stämmer. Låt springan vara.”

”Tack, Dagny. Du är snäll.”

Mamma kommer hem sent nu, och i den nya skolan känner jag ingen än. Jag har inte berättat om lappen för henne. Men i kväll har jag skrivit en fjärde rad, och nu öppnar jag fönstret lite mer än vanligt.

1. Hur många olika handstilar fanns det på lappen när Asta hittade den?
2. Vad hade hänt i rummet innan Asta flyttade in? Hur vet du det?
3. Vem eller vad stänger fönstret om nätterna? Vad i texten får dig att tro det?
4. Varför öppnar Asta fönstret lite mer än vanligt i kväll? Hur vet du det?
5. Vad hade du gjort i Astas ställe? Varför?

# MOLNET

---

Det hade inte regnat på ön sedan våren. Gräset på sluttningarna var gult och knastrade under fötterna, och getterna stod vid den tomma bäcken och väntade. I går hade den minsta geten lagt sig ner och inte orkat resa sig. Varje morgon bar Tiri vatten till dem från brunnen, två hinkar i taget, och varje morgon fick hon sänka hinken lite djupare.

Tiri bodde hos trollkarlen och lärde sig av honom. Han sa sällan mycket, och mest fick hon vänta och lyssna. I vintras hade han lärt henne molnens namn. Det är inga vanliga ord. Den som säger ett molns sanna namn kan kalla molnet till sig, och därför säger man det aldrig i onödan. Nu låg ett grått moln över havet i väster, tungt av regn, men det räckte bara till en ö. Det drev sakta mot den andra ön, där röken steg från husen och där gräset var lika gult som här. Tiri kunde namnet, och hon öppnade munnen. Hon såg på trollkarlen. Han satt på en sten och lagade ett nät, och han såg inte upp. ”Lyssna”, sa han bara.

Hon lyssnade. Hon hörde getterna och vinden i det torra gräset, och långt borta över vattnet hörde hon en hund som skällde på den andra ön. Hon stod länge så. Sedan stängde hon munnen och gick efter hinkarna. Trollkarlen sa ingenting. Men när hon kom tillbaka med vattnet hade han lagt en extra brödbit åt henne på stenen.

1. Vart driver molnet?
2. Vad betyder ”Lyssna” när trollkarlen säger det?  
Hur vet du det?
3. Varför säger Tiri inte molnets namn? Vad i texten får dig att tro det?
4. Varför lägger trollkarlen fram en extra brödbit åt Tiri?  
Hur vet du det?
5. Tiris getter är törstiga. Gjorde Tiri rätt när hon lät bli att säga namnet? Varför?

# I GRYNINGEN

---

**D**e gick ner till bryggan i gryningen, och pappan bar årorna och pojken bar fiskespöna. Motorn låg på bryggan där pappan hade lagt den i natt, och propellern var böjd. Pojken tittade inte på motorn. Han tog årorna från pappan, lade dem i den blå båten och började ro. Det var pappans tur att ro, men pappan satte sig längst bak och sa ingenting. Pappan hade fortfarande samma tröja som i går.

”Ror jag för fort?” sa pojken.

”Nej”, sa pappan.

”Jag kan ro hela vägen”, sa pojken.

”Jag vet”, sa pappan.

De rodde förbi den stora stenen som stack upp ur vattnet, och ingen av dem tittade på den. Längst ner, precis vid vattenytan, hade stenen en rand av blå färg. Pojken hade alltid vetat var stenen låg.

På en liten ö gjorde pappan upp eld och kokade kaffe. Förut hade pojken alltid fått blåbärssaft, men nu hällde pappan upp kaffe i två plåtmuggar och räckte honom den ena.

”Det var tjock dimma i natt”, sa pappan.

”Ja”, sa pojken.

”I sådan dimma ser man ingenting”, sa pappan. ”Inte ens stenarna.”

Pojken höll plåtmuggen med båda händerna och sa ingenting. Pappan tittade länge på honom, och sedan lade han handen på pojkens axel en kort stund och tittade ut över vattnet igen.

- 
1. Vad hade pojken alltid fått att dricka förut?
  2. Vad hade hänt innan de gick ner till bryggan? Vad i texten får dig att tro det?
  3. Hur känner sig pojken när han ror? Hur vet du det?
  4. Vad menar pappan när han säger ”Inte ens stenarna”? Hur vet du det?
  5. Pappan säger nästan ingenting. Hade det varit bättre om han hade sagt mer? Varför?

# DET GRÖNA

---

(Farmors kök en tisdagseftermiddag. Det luktar äpplen och kanel. Adrian sitter vid bordet med farmors nya

mobiltelefon i handen.)

Adrian: Okej, en gång till. När du vill ringa trycker du på det gröna.

Farmor: Det gröna, vänta, jag skriver upp det.

(Farmor skriver i ett litet block. Samma två ord står på varje blad.)

Adrian: Farmor, du har skrivit det förut.

Farmor: Jag har så dåligt minne nu för tiden.

Adrian: Men i söndags ringde du ju till mig, så hur gick det till?

Farmor: Det måste ha varit telefonen själv.

(Adrians mobil plingar. Han läser och lägger den med skärmen nedåt på bordet.)

Farmor: Är det dina kompisar? Gå du, vännen, vi tar det nästa tisdag.

Adrian: De ska bara till stranden, och där har jag varit förut.

(Farmor ställer fram en äppelkaka som räcker till sex personer.)

Farmor: Den blev visst för stor för en.

Adrian: Det säger du varje gång.

(Adrian tar en stor bit. Mobilen plingar igen, och han låter den ligga.)

Adrian: Nästa tisdag, då. Det gröna är för att ringa.

Farmor: Det gröna, ja, jag ska försöka komma ihåg det.

(Dörren går igen. Farmor tar telefonen, trycker snabbt med tummen och håller den mot örat.)

Farmor: Hej, Majken. Ja, han var här i dag igen, och nej, jag har inte lärt mig än.

(Farmor skrattar och skär en bit äppelkaka till sig själv.)

1. Vart ska Adrians kompisar?
2. Vad menar farmor med "Den blev visst för stor för en"? Hur vet du det?
3. Varför låter Adrian mobilen ligga? Vad i texten får dig att tro det?
4. Vad förstår du i slutet som du inte förstod i början? Hur vet du det?
5. Mobilen plingar två gånger. Vad hade du gjort i Adrians ställe? Varför?

# MEJLET

---

Mira kom tjugo minuter för tidigt. Det var tisdag kväll, och gatan var tom på folk. Hon stod utanför dörren och läste mejlet från kursledaren en gång till. I mejlet stod tre saker att ta med, och väskan hade hon packat dagen innan. Dörren var tung och slog igen med en duns. Inifrån luktade det blöt lera och kaffe.

Hon gick in och ställde sig vid dörren. Längs väggarna stod hyllor med skålar och krukor, och någonstans surrade en maskin. En man i ett lerigt förkläde torkade händerna på en handduk.

”Är du Mira?” frågade han.

”Ja”, sa Mira. ”Jag kom nog lite tidigt. Jag kan vänta här borta.”

”Sätt dig gärna på bänken.”

Mira satte sig längst ut på bänken och knöt om skorna en gång till.

Utanför hade gatlyktorna tänts, en efter en. Klockan på väggen visade 18.00. Mannen vid arbetsbordet sorterade små träpinnar i en liten burk. Mira tog upp mobilen, tittade på den och la ner den igen utan att ha skrivit något. När de andra började samlas mitt i rummet hade hon redan rest sig. ”Var ska jag stå?” sa hon.

- 
1. Hur många minuter för tidigt kom Mira?
  2. Hur känner sig Mira när hon sitter på bänken? Hur vet du det?
  3. Var är Mira? Vad i texten får dig att tro det?
  4. Vad tror du händer efter att Mira har sagt ”Var ska jag stå?”  
Varför?